

EN ÅTERBLICK PÅ FÖREGÅENDE ÅR

Under 2004 var statens lånebehov 53 miljarder kronor. Det är en ökning med 7 miljarder kronor jämfört med 2003. Det innebär att statsbudgeten för andra året i rad visade ett underskott på 2 procent av bruttonationalprodukten. Samtidigt ökade statsskulden med 29 miljarder till 1 257 miljarder kronor. Att statsskulden ökade mindre än lånebehovet beror bland annat på att kronan stärktes under året och skulden i valuta därför blev mindre värd omräknat i kronor.

Statens finanser

Statens lånebehov kan delas upp i två delar: primärt lånebehov och räntebetalningar på statsskulden. Under 2004 var det primära lånebehovet 0,7 miljarder kronor. Det är 3 miljarder lägre än 2003. Samtidigt ökade räntebetalningarna med 10 miljarder kronor till 52,6 miljarder. Sammantaget uppgick lånebehovet således till 53,3 miljarder kronor.

Både skatteintäkter och utgifter ökade

På inkomstsidan ökade skatterna med 40 miljarder kronor. Det beror främst på att inbetalningarna av löne- och konsumtionsskatter ökade.

På utgiftssidan ökade betalningarna till pensionärer och barnfamiljer. Andra områden där utgifterna ökade var arbetslöshetsersättningen, EU-avgiften, järnvägar och arealersättningen till bönder. Det senare är dock ingen egentlig ökning av arealersättningen utan bara en effekt av att det inte gjordes någon utbetalning 2003. Arealersättningen för 2003 betalades nämligen ut redan 2002.

Räntorna på statsskulden ökade

Att räntebetalningarna på statsskulden ökade med 10 miljarder jämfört med 2003 beror dels på att kursförlusterna vid återköp av obligationer var 7 miljarder kronor högre 2004, dels på att överkurserna

vid emission minskade med 4 miljarder kronor. Det beror på att Riksgäldskontoret gav ut tre nya obligationer under året och att dessa introducerades genom byten med äldre obligationer. Eftersom obligationerna som köptes tillbaka hade högre kupongräntor än marknadsräntan – och därmed handlades till överkurs – gav återköpen upphov till kursförluster. Samtidigt hade de nya lånen lägre kupongräntor vilket ledde till att överkurserna minskade jämfört med 2003.

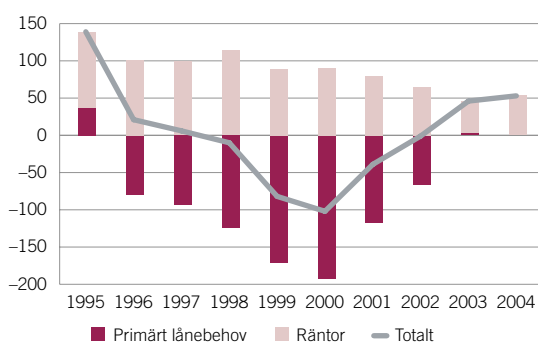
Statsskulden ökade

Statsskulden ökade med 29 miljarder kronor till 1 257 miljarder kronor under 2004. Mätt som andel av BNP är andelen 50 procent. Det är oförändrat jämfört med 2003.

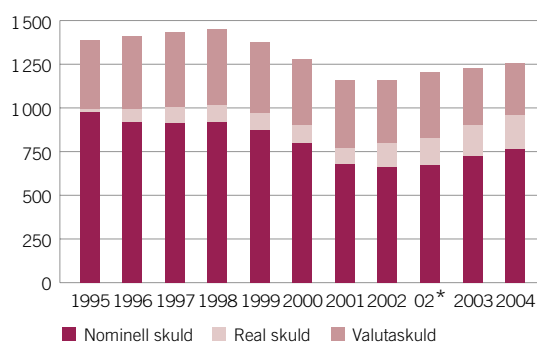
Den främsta orsaken till att statsskulden ökade mindre än vad som motsvarar statens lånebehov under 2004 är att kronan stärktes under året. Det gjorde att skulden i utländsk valuta omräknat i kronor minskade i värde.

En annan orsak är att vi minskade våra kortfristiga tillgångar. Vid årsskiftet 2003 hade vi omkring 7 miljarder kronor i kortfristiga tillgångar. Dessa användes under året för att finansiera en del av lånebehovet. Därmed ökade statsskulden med 7 miljarder kronor mindre än lånebehovet.

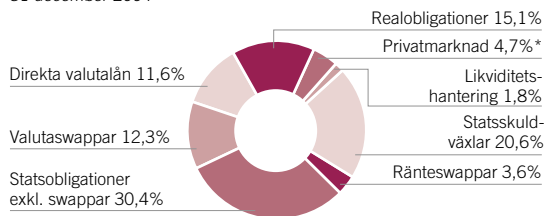
Figur 1. STATENS LÅNEBEHOV 1995-2004
Miljarder kronor

Figur 2. STATSSKULDENS UTVECKLING 1995-2004
Miljarder kronor

* Ett nytt statsskuldmått infördes vid årsskiftet 2002/2003. För jämförbarhetens skull redovisas både det nya och det gamla skuldmåttet för 2002.

Figur 3. STATSSKULDENS INSTRUMENT
 31 december 2004

* Nominellt belopp.

Slutligen realiserade vi omkring 5 miljarder kronor i valutakursförluster. Dessa ökade lånebehovet. Effekten på statsskuden hade emellertid redan beaktats i och med att valutaskuden löpande redovisas till aktuell växelkurs.

Finansiering & skuldförvaltning

Under 2004 uppgick statens lånebehov till följd av budgetunderskottet till 53 miljarder kronor. Till det kommer refinansiering av förfallande lån. Bruttolånebehovet var därför 84 miljarder kronor. Det finansieras genom upplåning i kronor (nominella obligationer,

statsskuldväxlar och andra kortfristiga instrument), realobligationer och utländsk valuta. Upplåningen sker främst genom att vi säljer statspapper i våra auktioner.

Nominella kronlån

Under 2004 gav Riksgäldskontoret ut tre nya obligationslån. De hade en löptid på 5, 10 och 17 år. Sammantaget emitterade vi nominella kronobligationer för 91 miljarder kronor. Vid slutet av året var stocken av statsobligationer 437 miljarder kronor.

Statsskuldväxlar används främst för att parera säsongsmissiga variationer i lånebehovet. Därför kan emissionsvolymen variera mellan 7,5 och 30 miljarder kronor per auktion. Statsskuldväxelstocken var vid årsskiftet 259 miljarder kronor. Som andel av statsskuden är detta marginellt högre än 2003.

Under året förändrade vi vår likviditetshandling något genom att vi minskade andelen dagslån. De ersattes med kortfristig upplåning med löptider på upp till en vecka.

Ökning av andelen reallån

Det var god efterfrågan på realobligationer under 2004. Stocken ökade med 17 miljarder till 190

Den ekonomiska utvecklingen 2004

God tillväxt, men få nya jobb i Sverige

Tillväxten i Sverige var god under 2004. Enligt Konjunkturinstitutets prognos ökade bruttonationalprodukten, BNP, med 3,2 procent under året.

Det var framförallt exporten som drog upp tillväxten. Produktiviteten inom näringslivet ökade med 3,9 procent. Samtidigt steg den öppna arbetslösheten till 5,3 procent.

Lägre marknadsräntor och låg inflation

I början av 2004 sänkte Riksbanken reporäntan med sammanlagt 0,75 procentenheter till 2 procent. Också de långa räntorna sjönk under året. Konsumentpriserna steg med 0,4 procent.

Blandad bild i omvärlden

I omvärlden var tillväxten stark i Nordamerika och Asien, medan tillväxten i de flesta EU-länderna

var låg. Den europeiska centralbankens reporänta låg stilla på 2 procent under 2004. I USA höjde Federal Reserve reporäntan till 2,25 procent under året.

Dollarn fortsatte att sjunka. Under 2003 och 2004 har euron stärkts med 30 procent mot dollarn, medan kronan har stärkts med 32 procent. Kronan har alltså stärkt något även mot euron under perioden.

Bytesbalansunderskottet i USA fortsatte att öka och blev över 600 miljarder dollar under 2004. Det finansierades till stor del genom att centralbanker i Asien köpte amerikanska statspapper.

Tyskland genomförde en rad förändringar på arbetsmarknaden under 2004 för att på sikt öka konkurrenskraften. USA och Tyskland är Sveriges största exportmarknader.

miljarder kronor. Andelen realobligationer steg från 14 till 15 procent av statsskulden.

Sedan realobligationerna introducerades 1994 beräknas de ha lett till en sammanlagd besparing på 12,5 miljarder kronor. För 2004 var resultatet 2,3 miljarder kronor. Det beror främst på att inflationen var låg under året. Det slutliga resultatet kommer dock bero på hur inflationen utvecklas under hela perioden fram till dess att respektive lån förfaller.

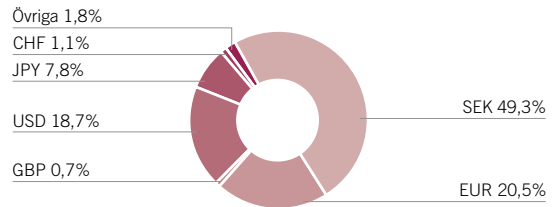
Mindre skuld i utländsk valuta

Skulden i utländsk valuta amorterades med 25 miljarder kronor. Tack vare att kronan stärktes under året sjönk emellertid skulden omräknat i kronor med drygt 29 miljarder kronor. Vid utgången av året uppgick skulden till 301 miljarder kronor. Som andel av den totala statsskulden sjönk skulden från 25 till 24 procent.

Riksgäldskontoret styrelse har fastställt ett riktmärke för fördelningen av valutor i valutaskulden. Det är till för att minska risken för variationer i valutaskuldens värde mätt i kronor. Men vi ska också ta hänsyn till kostnaderna. Finansieringen av valutaskulden har därför en annan sammansättning och löptid än riktmärket.

För att få en exponering i enlighet med riktmärket gör vi derivataffärer i valutaterminer, räntefutures och ränteswappar. Till exempel lånar vi i kronor och byter till skuld i valuta.

Figur 4. FINANSIERING AV VALUTASKULDEN
31 december 2004

Aktiv förvaltning av skulden i valuta

Genom att ta positioner på de internationella ränte- och valutamarknaderna sänker Riksgäldskontoret kostnaden för skulden i valuta. Under 2004 sänktes kostnaden med 195 miljoner kronor genom den aktiva förvaltningen. Under de senaste fem åren har kostnaden totalt minskat med närmare 900 miljoner kronor.